

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

=====

KIỀU VĂN NAM

**VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH
VÀO PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG Ở VIỆT NAM**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ CHÍNH TRỊ HỌC

Chuyên ngành: Chính trị học

Mã số: 9310201.01

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS.TS Nguyễn Anh Cường**
- 2. PGS.TS Nguyễn Linh Khiếu**

HÀ NỘI - 2026

Công trình được hoàn thành tại: **Trường Đại học Khoa học Xã hội
và Nhân văn - Đại học Quốc gia Hà Nội**

Người hướng dẫn khoa học: **1. PGS. TS Nguyễn Anh Cường**
2. PGS. TS Nguyễn Linh Khiếu

Phản biện:

Phản biện:

Phản biện:

Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng cấp Đại học Quốc gia
chấm luận án tiến sĩ họp tại
.....vào hồi giờ ngày tháng năm 2026

Có thể tìm hiểu luận án tại:
- Thư viện Quốc gia Việt Nam
- Trung tâm Thông tin - Thư viện, Đại học Quốc gia Hà Nội

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Tham nhũng được xác định là một trong những thách thức lớn, không chỉ gây thất thoát nguồn lực, làm méo mó môi trường cạnh tranh mà còn ảnh hưởng trực tiếp đến nền tảng chính trị, đạo đức của bộ máy công quyền. Trong bối cảnh đó, tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng với những nội dung cốt lõi như đề cao đạo đức cách mạng, kiểm soát quyền lực và phát huy vai trò giám sát của nhân dân có giá trị định hướng sâu sắc cả về lý luận và thực tiễn. Tuy nhiên, thực tế công tác phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam hiện nay vẫn còn những hạn chế về tính đồng bộ, hiệu quả và cơ chế phòng ngừa, trong khi các nghiên cứu về vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào lĩnh vực này chưa được hệ thống hóa đầy đủ và gắn kết chặt chẽ với thực tiễn. Vì vậy, việc lựa chọn đề tài “Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam” là cần thiết, vừa góp phần làm sáng tỏ giá trị lý luận của tư tưởng Hồ Chí Minh, vừa đáp ứng yêu cầu cấp bách trong việc nâng cao hiệu quả phòng, chống tham nhũng trong giai đoạn hiện nay.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích

Làm rõ tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng.

Đánh giá thực trạng vận dụng tại Việt Nam (2011 - 2025).

Đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong thời gian tới.

2.2. Nhiệm vụ

Tổng quan và đánh giá các nghiên cứu liên quan.

Xây dựng cơ sở lý luận và thực tiễn.

Phân tích thực trạng, chỉ ra thành tựu, hạn chế và nguyên nhân.

Đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng

Tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng và việc vận dụng tư tưởng này ở Việt Nam.

3.2. Phạm vi

Nội dung: khu vực công, kiểm soát quyền lực, minh bạch, trách nhiệm giải trình.

Không gian: Luận án tập trung nghiên cứu sự vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng của Đảng và Nhà nước trong khu vực công.

Thời gian: 2011 - 2025 (gắn với các mốc chính sách và pháp luật quan trọng).

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

4.1. Cơ sở lý luận

Luận án được thực hiện trên cơ sở lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin về xây dựng Đảng và đường lối của Đảng và Nhà nước Việt Nam phòng, chống tham nhũng. Ngoài ra, còn sử dụng các lý thuyết về quyền lực và thực thi quyền lực chính trị trong quản lý hành chính nhà nước ở Việt Nam.

4.2. Phương pháp

Phân tích tài liệu, thống kê - tổng hợp; Lịch sử - logic, so sánh, đối chiếu.

Nghiên cứu trường hợp, tam giác hóa dữ liệu; Trích yếu văn bản.

5. Đóng góp của đề tài

Thứ nhất, luận án hệ thống hóa và làm rõ nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng; bổ sung và luận giải các khái niệm phòng, chống tham nhũng theo tư tưởng Hồ Chí Minh và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng.

Thứ hai, luận án đánh giá toàn diện thực trạng vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam giai đoạn 2011 - 2025; chỉ ra những thành tựu, hạn chế, nguyên nhân và các vấn đề đặt ra.

Thứ ba, luận án đề xuất hệ thống quan điểm và giải pháp nhằm tiếp tục vận dụng hiệu quả tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng, đáp ứng yêu cầu xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.

6. Ý nghĩa của đề tài

6.1. Lý luận

Thứ nhất, luận án góp phần bổ sung và làm phong phú cơ sở lý luận về tư tưởng Hồ Chí Minh trong lĩnh vực phòng, chống tham nhũng.

Thứ hai, luận án bổ sung, phát triển cơ sở lý luận về phòng, chống tham nhũng trong điều kiện xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay.

Thứ ba, khái quát những vấn đề đặt ra và yêu cầu mới để tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong thời gian tới có hiệu quả hơn.

6.2. Thực tiễn

Thứ nhất, là cơ sở tham khảo cho việc hoạch định chủ trương, chính sách và đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào công tác phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam.

Thứ hai, bước đầu đề xuất một số giải pháp tiếp tục nâng cao hiệu quả tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng trong thời gian tới.

Thứ ba, là văn bản khoa học có thể sử dụng làm tài liệu tham khảo trong công tác nghiên cứu và giảng dạy về phòng, chống tham nhũng và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng.

7. Kết cấu luận án

Gồm 4 chương:

Chương 1: Tổng quan các công trình nghiên cứu liên quan đến đề tài luận án

Chương 2: Cơ sở lý luận và nội dung tư tưởng hồ chí minh về phòng, chống tham nhũng

Chương 3: Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam hiện nay: thực trạng và vấn đề đặt ra

Chương 4: Quan điểm và giải pháp tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam

Chương 1:

TỔNG QUAN CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1.1. Các hướng nghiên cứu về tham nhũng và phòng, chống tham nhũng

Tham nhũng là một hiện tượng phổ biến, tồn tại xuyên suốt trong mọi giai đoạn phát triển của lịch sử nhân loại, tình trạng này thường diễn ra đặc biệt nghiêm trọng ở các quốc gia đang phát triển, nơi mà hệ thống thể chế, pháp luật và quản trị công còn nhiều hạn chế, nhận diện đúng nguyên nhân và hậu quả của tham nhũng là điều kiện tiên quyết để hiểu rõ hơn cơ chế vận hành và động lực thúc đẩy hiện tượng này, qua đó xây dựng những giải pháp phòng ngừa và kiểm soát mang tính toàn diện, bền vững. Các công trình tiêu biểu như Muthukrishna và cộng sự (2017) trong công trình *“Corrupting cooperation and how anti-corruption strategies may backfire”*, Cuốn sách *“Bàn về giải pháp phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam hiện nay”* của Trương Giang Long (2013). Trong mạch nghiên cứu về phòng, chống tham nhũng, trách nhiệm giải trình thường được xem là “điểm tựa” giúp biến minh bạch thành năng lực kiểm soát quyền lực có hiệu lực.

1.2. Các công trình nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về tham nhũng và phòng, chống tham nhũng

Trong dòng nghiên cứu về tham nhũng và phòng, chống tham nhũng theo tư tưởng Hồ Chí Minh, một hướng tiếp cận nổi bật tập trung nhận diện “tham ô, lãng phí, quan liêu” [122, tr.362], tiêu

biểu như các công trình; “*Tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng*” của Bùi Mạnh Cường và Nguyễn Thị Tố Uyên (2015); “*Tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham ô, lãng phí, quan liêu: Nội dung và giá trị*” của Nguyễn Ngọc Anh (2018); “*Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác nội chính và phòng, chống tham nhũng*” của Ban Nội chính Trung ương (2015).

1.3. Các công trình nghiên cứu về vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng

Cuốn sách “*Xây dựng, chỉnh đốn Đảng chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí*” của tác giả Lưu Quang Quán; cuốn sách “*Phát huy dân chủ trong đấu tranh chống tham nhũng ở nước ta hiện nay*” của Phạm Thành Nam, Đỗ Thị Thạch (2005); Cuốn sách “*Đảng Cộng sản Việt Nam với cuộc đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí*” của Đỗ Xuân Tuất và cộng sự. Các công trình đã tiếp cận việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng theo hai trục cơ bản: phát huy dân chủ, tăng cường giám sát xã hội và hoàn thiện hệ thống thể chế kiểm soát quyền lực.

1.4. Đánh giá và một số vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu

1.4.1. Những kết quả đạt được

Thứ nhất, các công trình nghiên cứu đã hình thành được nền tảng lý luận tương đối toàn diện về tham nhũng và phòng, chống tham nhũng, tạo cơ sở khoa học quan trọng cho việc nghiên cứu vận dụng tư tưởng của Hồ Chí Minh vào thực tiễn Việt Nam.

Thứ hai, các nghiên cứu trong nước đã góp phần hệ thống hóa và làm rõ những nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng.

Thứ ba, về tổng thể, hệ thống các công trình đã tạo dựng cơ sở lý luận và thực tiễn quan trọng cho hướng nghiên cứu vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng.

1.4.2. Vấn đề tiếp tục cần nghiên cứu

Thứ nhất, tiếp tục hệ thống hóa và làm sáng tỏ một cách toàn diện các khái niệm cơ bản liên quan đến đề tài.

Thứ hai, luận án tiến hành đánh giá một cách khách quan, toàn diện thực trạng vận dụng và phát triển tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam.

Thứ ba, trên nền tảng lý luận và thực tiễn đã được phân tích, luận án đề xuất hệ thống quan điểm và giải pháp nhằm tiếp tục vận dụng và phát triển tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng trong giai đoạn hiện nay

Tiểu kết chương 1

Chương 1 của luận án đã tiến hành hệ thống hóa và phân tích một cách toàn diện các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước có liên quan đến phòng, chống tham nhũng; tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng; cũng như các nghiên cứu về vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong lĩnh vực này. Thông qua việc tổng quan các tài liệu khoa học, luận án đã khái quát được những hướng tiếp cận chủ yếu, những kết quả đạt được cũng như xu hướng nghiên cứu nổi bật xoay quanh vấn đề tham nhũng và phòng, chống tham nhũng trong bối cảnh hiện nay.

Chương 2:

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ NỘI DUNG VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG

2.1. Một số khái niệm cơ bản

2.1.1. Khái niệm tham nhũng

Tham nhũng là hành vi lạm dụng quyền lực công để trục lợi cá nhân, gây tổn hại đến lợi ích của nhà nước, tổ chức và cá nhân. Không chỉ là hành vi vi phạm pháp luật, tham nhũng còn thể hiện sự suy thoái đạo đức, làm biến dạng các chuẩn mực văn hóa, tạo ra thói quen ứng xử dựa trên quan hệ, tiền bạc thay vì công bằng, minh bạch, làm mất niềm tin của nhân dân với chế độ, kìm hãm sự phát triển kinh tế và phá vỡ nền tảng công bằng trong xã hội.

2.1.2. Khái niệm phòng, chống tham nhũng

Phòng, chống tham nhũng là “sử dụng tổng hợp các giải pháp, bao gồm các chủ trương, chính sách, biện pháp của nhà nước và xã hội nhằm ngăn ngừa, phát hiện, xử lý hành vi tham nhũng, đồng thời loại bỏ điều kiện phát sinh tham nhũng thông qua việc kiểm soát quyền lực, tăng cường minh bạch, đề cao đạo đức công vụ, xây dựng văn hóa liêm chính và phát huy vai trò giám sát của nhân dân.

2.1.3. Khái niệm phòng, chống tham nhũng theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Phòng, chống tham nhũng theo tư tưởng Hồ Chí Minh là tổng thể các quan điểm, mục tiêu, nguyên tắc, phương pháp và biện

pháp do Hồ Chí Minh đề ra nhằm ngăn ngừa, phát hiện, đấu tranh và xử lý các hành vi tham nhũng.

2.1.4. Khái niệm vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng là quá trình chuyển hóa hệ thống quan điểm của Người về đạo đức cách mạng, xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, kiểm soát quyền lực, thực hành dân chủ và phát huy vai trò của nhân dân thành các chủ trương, chính sách, pháp luật và cơ chế tổ chức thực hiện phù hợp với điều kiện hiện nay.

2.2. Nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về tham nhũng, các hình thức biểu hiện và tác hại của tham nhũng

2.2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về tham nhũng

Đứng về phía cán bộ mà nói, tham ô là: Ăn cắp của công làm của tư, đục khoét của nhân dân. *Đứng về phía nhân dân* mà nói, tham ô là: Ăn cắp của công, khai gian, lậu thuế.

2.2.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về các hình thức tham nhũng

Hồ Chí Minh đã chỉ ra những biểu hiện cơ bản của tham nhũng, gồm: *Tham nhũng tiền bạc, của cải, vật chất; Nạn mua quan bán chức; Tham nhũng quyền lực; Tham nhũng về mặt thời gian.*

2.2.3. Tư tưởng Hồ Chí Minh về tác hại của tham nhũng

Tham nhũng là một căn bệnh nguy hiểm, không chỉ làm suy yếu nền kinh tế mà còn phá hoại đạo đức xã hội, làm mất lòng tin của nhân dân vào bộ máy cầm quyền, gây ra sự bất ổn và bất công trong xã hội, để xây dựng một xã hội công bằng, dân chủ, việc đấu tranh

chống tham nhũng là nhiệm vụ cấp bách và quan trọng, đòi hỏi sự đồng lòng của cả hệ thống chính trị và toàn thể nhân dân.

2.3. Nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng

2.3.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng hệ thống pháp luật để phòng, chống tham nhũng

Pháp luật có một vị trí và vai trò vô cùng quan trọng trong tư tưởng Hồ Chí Minh. Theo Người, việc xây dựng hệ thống pháp luật phải nhằm mục đích hướng tới phòng, chống tham nhũng, đây là một quan điểm khá toàn diện, kết hợp chặt chẽ giữa pháp trị và đức trị, giữa xây dựng thể chế và rèn luyện con người.

2.3.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục, rèn luyện để phòng, chống tham nhũng

Quan điểm của Hồ Chí Minh về giáo dục, rèn luyện cán bộ, đảng viên là một trong những nội dung cốt lõi trong tư tưởng của Người về xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đồng thời có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với phòng, chống tham nhũng. Theo Người, tham nhũng không chỉ bắt nguồn từ những khiếm khuyết về cơ chế, mà trước hết là sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức và lối sống của cán bộ, đảng viên.

2.3.3. Tư tưởng Hồ Chí Minh về tổ chức bộ máy và cơ quan chuyên trách để phòng, chống tham nhũng

Quan điểm của Hồ Chí Minh về tổ chức bộ máy và cơ quan chuyên trách trong phòng, chống tham nhũng được hình thành trên nền tảng tư duy nhất quán về xây dựng Nhà nước của dân, do dân và

vì dân, đồng thời gắn liền với yêu cầu xây dựng một hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh.

2.3.4. Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức để phòng, chống tham nhũng

Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức để phòng, chống tham nhũng là một bộ phận đặc biệt quan trọng trong tư tưởng của Người về xây dựng Đảng và Nhà nước trong sạch, vững mạnh.

2.3.5. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát huy vai trò của nhân dân, Mặt trận Tổ quốc và xã hội trong phòng, chống tham nhũng

Theo Người, tham nhũng là một hiện tượng xã hội phức tạp, bắt nguồn từ cả yếu tố cá nhân lẫn cơ chế, vì vậy muốn phòng, chống hiệu quả thì không thể chỉ dựa vào bộ máy nhà nước mà phải huy động sức mạnh tổng hợp của toàn xã hội, đặc biệt là vai trò chủ động, tích cực của nhân dân.

Tiểu kết chương 2

Tham nhũng là hiện tượng xã hội tiêu cực mang tính lịch sử, gắn liền với quyền lực nhà nước và có khả năng làm suy yếu, thậm chí đe dọa sự tồn vong của một chế độ nếu không được kiểm soát hiệu quả. Nhận thức sâu sắc về bản chất và tác hại của tham nhũng, Hồ Chí Minh đã chỉ rõ đây là “giặc nội xâm”, là nguy cơ trực tiếp đối với Đảng cầm quyền và chế độ xã hội mới, từ đó đặt ra yêu cầu phải tiến hành đấu tranh phòng, chống tham nhũng một cách kiên quyết, thường xuyên và toàn diện.

Chương 3:

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VÀO PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG Ở VIỆT NAM HIỆN NAY: THỰC TRẠNG VÀ VẤN ĐỀ ĐẶT RA

3.1. Nhận thức của Đảng về tầm quan trọng trong việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng

3.1.1. Nhận thức về tầm quan trọng của phòng, chống tham nhũng

Phòng, chống tham nhũng theo Hồ Chí Minh là “chống giặc nội xâm” [122, tr.362], tức là chống lại những thói hư, tật xấu, tập trung nhất là chống lại sự suy thoái về phẩm chất, đạo đức, lối sống hưởng thụ, “ăn cắp của công” [122, tr.355] dưới nhiều hình thức nhận tham ô, hối lộ... mà chủ thể lại là những người có chức, có quyền lợi dụng chức vụ quyền hạn đó để vụ lợi cho bản thân, đây là nhiệm vụ đặc biệt quan trọng nhưng cũng tiềm ẩn rất nhiều khó khăn, gian nan, thử thách,...

3.1.2. Bước tiến trong chủ trương và chính sách phòng, chống tham nhũng

Ý thức về phòng, chống tham nhũng đã được Đảng Cộng sản Việt Nam đặc biệt chú trọng ngay từ khi thống nhất nước nhà, kể từ đó đến nay việc xây dựng và chỉnh đốn Đảng luôn là một nhiệm vụ cấp thiết, được thể hiện qua phương diện: Tăng cường đoàn kết, thống nhất trong Đảng; Phát huy dân chủ trong Đảng, thường xuyên tự phê bình và phê bình; Nâng cao phẩm chất, rèn luyện đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân và tiêu cực, thoái hóa trong Đảng.

Quán triệt nội dung này, Đảng thường xuyên và liên tục chỉnh đốn nội bộ, coi việc chỉnh đốn Đảng và quét sạch chủ nghĩa cá nhân như việc “mỗi ngày phải rửa mặt” [162, tr.279].

3.2. Thực trạng vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam

3.2.1. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật về phòng, chống tham nhũng

Xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật về phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam hiện nay không chỉ là yêu cầu khách quan của quá trình phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và xây dựng Nhà nước pháp quyền

3.2.2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào giáo dục, rèn luyện, kiểm tra, giám sát

Thể chế hóa, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào giáo dục, rèn luyện, kiểm tra, giám sát trong phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam hiện nay được triển khai theo hướng kết hợp giữa xây dựng nền tảng đạo đức công vụ với thiết lập cơ chế kiểm soát quyền lực chặt chẽ.

3.2.3. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào tổ chức và hoạt động của các cơ quan phòng, chống tham nhũng

Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng tổ chức bộ máy và thiết lập các cơ quan kiểm tra, giám sát đặt nền tảng cho cách tiếp cận hiện đại trong kiểm soát quyền lực nhà nước, trong đó nhấn mạnh sự kết hợp giữa kỷ luật tổ chức, cơ chế kiểm tra thường xuyên và tính liêm chính của đội ngũ cán bộ.

3.2.4. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức “cần, kiệm, liêm chính, chí công vô tư”

Hồ Chí Minh luôn đặt vấn đề xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức ở vị trí đặc biệt quan trọng, có ý nghĩa quyết định đối với hiệu lực, hiệu quả hoạt động của bộ máy nhà nước cũng như thành công của công cuộc phòng, chống tham nhũng.

3.2.5. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phát huy vai trò của nhân dân, Mặt trận Tổ quốc và xã hội trong phòng, chống tham nhũng

Nhân dân luôn giữ vị trí trung tâm trong toàn bộ tiến trình xây dựng và vận hành quyền lực nhà nước trong quá trình vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh.

3.3. Đánh giá chung về thành tựu, hạn chế, nguyên nhân và một số vấn đề đặt ra

3.3.1. Thành tựu và nguyên nhân

3.3.1.1. Thành tựu

** Thứ nhất, trong việc hoàn thiện và thực thi thiết chế về phòng, chống tham nhũng theo tư tưởng Hồ Chí Minh.*

** Thứ hai, thành tựu trong tổ chức và hoạt động của các cơ quan phòng, chống tham nhũng theo tư tưởng Hồ Chí Minh.*

** Thứ ba, xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức “cần, kiệm, liêm chính, chí công vô tư” theo tư tưởng Hồ Chí Minh.*

** Thứ tư, trong xây dựng cơ chế kiểm soát quyền lực trong hệ thống chính trị theo tư tưởng Hồ Chí Minh.*

** Thứ năm, phát huy vai trò của nhân dân, Mặt trận Tổ quốc và xã hội trong phòng, chống tham nhũng theo tư tưởng Hồ Chí Minh.*

3.3.1.2. Nguyên nhân của những thành tựu

Thứ nhất, sự phát triển trong nhận thức lý luận của Đảng về tư tưởng Hồ Chí Minh đã tạo ra nền tảng tư duy mới cho phòng, chống tham nhũng.

Thứ hai, quyết tâm chính trị cao của Đảng được hiện thực hóa thành cơ chế lãnh đạo tập trung, thống nhất, tạo ra động lực trực tiếp cho hành động.

Thứ ba, quá trình thể chế hóa tư tưởng Hồ Chí Minh được triển khai đồng bộ đã hình thành cấu trúc pháp lý ràng buộc quyền lực ngày càng chặt chẽ.

Thứ tư, việc kiện toàn tổ chức bộ máy và nâng cao hiệu quả phối hợp giữa các cơ quan đã tạo ra năng lực thực thi đồng bộ, khắc phục tình trạng phân tán quyền lực.

Thứ năm, quá trình xây dựng đội ngũ cán bộ liêm chính đã tạo ra cơ chế kiểm soát quyền lực từ bên trong, tác động trực tiếp đến động cơ hành vi.

Thứ sáu, cơ chế kiểm soát quyền lực được hoàn thiện theo hướng đa chiều đã tạo ra trạng thái cân bằng trong vận hành quyền lực.

Thứ bảy, sự tham gia của nhân dân và xã hội đã tạo ra áp lực giám sát thường xuyên, bổ sung cho các thiết chế kiểm soát chính thức.

Thứ tám, bối cảnh hội nhập quốc tế và yêu cầu phát triển đất nước đã tạo ra động lực khách quan thúc đẩy hoàn thiện thể chế và nâng cao hiệu quả phòng, chống tham nhũng.

3.3.2. Hạn chế và nguyên nhân

3.3.2.1. Hạn chế

Thứ nhất, về nhận thức trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng.

Thứ hai, về tổ chức thực hiện và triển khai các chủ trương, giải pháp.

Thứ ba, về kết quả thực tiễn và hiệu quả phòng, chống tham nhũng.

Thứ tư, về phát huy vai trò của nhân dân, Mặt trận Tổ quốc và xã hội trong phòng, chống tham nhũng.

3.3.2.2. Nguyên nhân của hạn chế

Thứ nhất, nguyên nhân từ nhận thức và quá trình nội tâm hóa tư tưởng Hồ Chí Minh.

Thứ hai, nguyên nhân từ cấu trúc thể chế pháp luật với năng lực tổ chức thực thi trong phòng, chống tham nhũng chưa được hiệu quả, vẫn còn khoảng cách.

Thứ ba, nguyên nhân từ tổ chức bộ máy, nguồn lực và điều kiện bảo đảm.

Thứ tư, nguyên nhân từ cơ chế phát huy vai trò của nhân dân và xã hội.

3.3.3. Một số vấn đề đặt ra

Một là, tính chưa tương xứng giữa chiều sâu lý luận của tư tưởng Hồ Chí Minh và mức độ chuyển hóa trong thực tiễn phòng, chống tham nhũng.

Hai là, yêu cầu phát triển nội dung và phương thức vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong bối cảnh biến đổi của cấu trúc tham nhũng hiện đại.

Ba là, độ vênh giữa tiến trình thể chế hóa và hiệu quả thực thi các cơ chế phòng, chống tham nhũng.

Bốn là, mức độ lan tỏa và bền vững của “văn hóa liêm chính” trong hệ thống chính trị và xã hội còn hạn chế.

Năm là, sự thiếu cân đối tương đối giữa các trụ cột phòng ngừa và xử lý trong cấu trúc phòng, chống tham nhũng.

Sáu là, vấn đề kiểm soát quyền lực trong phòng, chống tham nhũng.

Bảy là, hiệu lực phát huy vai trò giám sát xã hội trong phòng, chống tham nhũng chưa đạt kỳ vọng.

Tám là, yêu cầu nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ gắn với kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ vẫn là vấn đề có tính nền tảng.

Tiểu kết chương 3

Chương 3 đã phân tích một cách hệ thống quá trình vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam, qua đó làm rõ giá trị lý luận và thực tiễn của tư tưởng của Người trong điều kiện xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa hiện nay. Trên cơ sở đó, Đảng và Nhà nước đã từng bước cụ thể hóa thành các chủ trương, chính sách và cơ chế tổ chức thực hiện, gắn công tác phòng, chống tham nhũng với nhiệm vụ xây dựng, chỉnh đốn Đảng và phát triển đất nước.

Chương 4:

QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP TIẾP TỤC VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VÀO PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG Ở VIỆT NAM

4.1. Bối cảnh và yêu cầu mới đặt ra trong việc tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng trong thời gian tới

4.1.1. Dự báo yếu tố quốc tế và trong nước tác động đến việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng trong thời gian tới

4.1.1.1. Bối cảnh quốc tế

Thứ nhất, sự biến động nhanh chóng và khó dự báo của tình hình thế giới đặt ra những yêu cầu ngày càng cao đối với năng lực quản trị quốc gia và kiểm soát quyền lực.

Thứ hai, xu thế toàn cầu hóa gắn với việc hình thành các chuẩn mực quản trị hiện đại.

Thứ ba, Cách mạng công nghiệp lần thứ tư làm biến đổi bản chất và công cụ thực hiện hành vi tham nhũng.

Thứ tư, Công ước Liên Hợp Quốc phòng, chống tham nhũng khẳng định tính chất xuyên quốc gia của tham nhũng ngày càng rõ nét.

Thứ năm, quan điểm phát triển bền vững trên phạm vi toàn cầu đã khẳng định rằng mức độ minh bạch và kiểm soát tham nhũng

4.1.1.2. Bối cảnh trong nước

Thứ nhất, yêu cầu tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng gắn với đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng.

Thứ hai, yêu cầu hoàn thiện thể chế kiểm soát quyền lực và xây dựng nền quản trị liên chính.

Thứ ba, sự phát triển nhanh của kinh tế - xã hội và mở rộng quan hệ lợi ích làm xuất hiện những nguy cơ tham nhũng mới với quy mô lớn hơn.

Thứ tư, quá trình chuyển đổi số quốc gia, xây dựng Chính phủ điện tử và tiến tới Chính phủ số đặt ra yêu cầu mới về minh bạch, trách nhiệm giải trình.

4.1.2. Những yêu cầu đối với việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng trong thời gian tới

4.1.2.1. Đảm bảo sự lãnh đạo tuyệt đối, hiệu quả của Đảng Cộng sản Việt Nam trong phòng, chống tham nhũng

4.1.2.2. Yêu cầu về xây dựng Nhà nước pháp quyền liên chính, minh bạch, giải trình

4.1.2.3. Yêu cầu gắn vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh với xây dựng nền quản trị quốc gia hiện đại, hội nhập

4.1.2.4. Yêu cầu đảm bảo nguyên tắc lịch sử - cụ thể trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam trong thời gian tới

4.2. Quan điểm tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng trong thời gian tới

Thứ nhất, tiếp tục phát triển nhận thức lý luận về tư tưởng Hồ Chí Minh trong phòng, chống tham nhũng phù hợp với yêu cầu của bối cảnh mới.

Thứ hai, khẳng định tính tất yếu của sự lãnh đạo tập trung, thống nhất của Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng.

Thứ ba, xác lập phòng, chống tham nhũng như một trụ cột chiến lược trong quá trình xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa.

Thứ tư, bảo đảm sự thống nhất giữa tính kiên định về nguyên tắc và tính linh hoạt trong phương thức vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh.

Thứ năm, nhận thức sâu sắc mối quan hệ nội tại giữa phòng ngừa và đấu tranh trong phòng, chống tham nhũng theo tinh thần “xây” đi đôi với “chống”.

Thứ sáu, đề cao vai trò chủ thể của Nhân dân trong kiểm soát quyền lực gắn với mở rộng không gian hợp tác trong phòng, chống tham nhũng.

4.3. Giải pháp tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam

4.3.1. Tiếp tục hoàn thiện và nâng cao hiệu quả thực thi pháp luật về phòng, chống tham nhũng

4.3.2. Giáo dục liêm chính, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên

4.3.3. Tiếp tục kiện toàn tổ chức bộ máy và nâng cao hiệu lực hoạt động của các cơ quan phòng, chống tham nhũng

4.3.4. Tiếp tục xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư” theo tư tưởng Hồ Chí Minh

4.3.5. Phát huy mạnh mẽ vai trò của nhân dân, Mặt trận Tổ quốc, báo chí và xã hội trong phòng, chống tham nhũng

Tiểu kết chương 4

Trong giai đoạn phát triển mới của đất nước, đặc biệt dưới tác động đan xen của hội nhập quốc tế sâu rộng, chuyển đổi số mạnh mẽ và yêu cầu ngày càng cao trong xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, công tác phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam tiếp tục đứng trước những thời cơ và thuận lợi mới, đồng thời cũng phải đối mặt với nhiều thách thức phức tạp, khó lường hơn.

KẾT LUẬN

Luận án “Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam” được triển khai trên cơ sở tiếp cận có hệ thống, từ tổng quan tình hình nghiên cứu, xây dựng cơ sở lý luận, phân tích thực trạng cho đến đề xuất quan điểm và giải pháp tiếp tục vận dụng trong giai đoạn hiện nay. Trong đó, luận án làm rõ các khái niệm công cụ trung tâm như tham nhũng, phòng, chống tham nhũng và đặc biệt là khái niệm vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng. Theo đó, tham nhũng được hiểu là hành vi lợi dụng quyền lực nhà nước hoặc chức vụ, quyền hạn được giao để vụ lợi, xâm hại lợi ích của Nhà nước, tổ chức và cá nhân; phòng, chống tham nhũng là tổng thể các hoạt động mang tính chủ động và phản ứng của Nhà nước và xã hội nhằm ngăn ngừa, phát hiện, xử lý tham nhũng; còn vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng là quá trình chuyển hóa hệ thống quan điểm của Người về đạo đức cách mạng, xây dựng Đảng, kiểm soát quyền lực, thực hành dân chủ và phát huy vai trò nhân dân thành các nguyên tắc, cơ chế, chính sách và phương thức tổ chức thực hiện phù hợp với điều kiện phát

triển hiện nay. Trên nền tảng đó, tư tưởng Hồ Chí Minh được khẳng định là cơ sở lý luận nền tảng, có giá trị định hướng lâu dài đối với công cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam.

Trên cơ sở nghiên cứu thực trạng vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam trong thời gian qua, luận án khẳng định công tác phòng, chống tham nhũng đã đạt được nhiều kết quả quan trọng, thể hiện ở việc từng bước hoàn thiện thể chế, tăng cường kỷ luật, kỷ cương trong Đảng và bộ máy nhà nước, đẩy mạnh kiểm tra, thanh tra, điều tra, truy tố, xét xử các vụ án tham nhũng, qua đó góp phần củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng và Nhà nước. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, thực tiễn cũng cho thấy vẫn còn tồn tại những hạn chế nhất định, như cơ chế kiểm soát quyền lực chưa thực sự đồng bộ và hiệu quả, thể chế pháp luật ở một số lĩnh vực còn có khoảng trống, tổ chức thực thi chưa nghiêm, tình trạng tham nhũng vẫn diễn biến phức tạp với biểu hiện ngày càng tinh vi, gắn với lợi ích nhóm và sự biến tướng trong các quan hệ kinh tế - hành chính. Đồng thời, việc phát huy vai trò giám sát của nhân dân, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội vẫn còn những mặt chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu thực tiễn.

Từ việc dự báo bối cảnh mới, luận án đã xác lập hệ thống quan điểm tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam trong giai đoạn tới, trong đó nhấn mạnh yêu cầu kiên định mục tiêu xây dựng Nhà nước liêm chính, trong sạch, vững mạnh; bảo đảm sự lãnh đạo toàn diện của Đảng;

tăng cường kiểm soát quyền lực trong mọi lĩnh vực; kết hợp chặt chẽ giữa xây dựng và chỉnh đốn Đảng; giữa phòng ngừa và xử lý tham nhũng; giữa giáo dục đạo đức và hoàn thiện thể chế pháp luật; đồng thời đề cao vai trò của nhân dân như một chủ thể giám sát quyền lực quan trọng. Trên cơ sở các quan điểm đó, luận án đề xuất các định hướng giải pháp mang tính đồng bộ, trong đó tập trung vào hoàn thiện thể chế pháp luật và cơ chế thực thi; tăng cường kiểm soát quyền lực nhà nước; kiện toàn tổ chức bộ máy; xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức có đạo đức công vụ trong sạch; và mở rộng sự tham gia của xã hội, gắn với ứng dụng chuyển đổi số trong quản trị và phòng, chống tham nhũng.

Luận án đã góp phần làm rõ hơn cơ sở lý luận, thực tiễn và giá trị bền vững của tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng; đồng thời hệ thống hóa và luận giải sâu sắc nội hàm của việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam trong bối cảnh hiện nay. Những kết quả nghiên cứu này không chỉ có ý nghĩa khoa học trong việc bổ sung, hoàn thiện hệ thống lý luận về phòng, chống tham nhũng, mà còn có giá trị tham khảo trong quá trình hoạch định và tổ chức thực hiện chính sách, góp phần xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam thực sự của dân, do dân và vì dân, liêm chính, hiệu lực, hiệu quả.

DANH MỤC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN

1. Kieu Van Nam (2023), “Laws and Regulations on Preventing and Combating Corruption in the Private Sector in Vietnam”, *Law & Political Review*, (8), pp.205-216.
2. Kieu Van Nam (2023), “Anti-corruption education in Singapore”, Vietnam National University, Hanoi University of Social Sciences and Humanities, *Proceedings of the Second International Conference on the Issues of Social Sciences and Humanities*, Hanoi, pp.240-247.
3. Nguyen Anh Cuong, Kieu Van Nam (2024), “Applying anti-corruption perspective for sustainable human development in Ho Chi Minh thought”, *Proceedings of the International Conference on Human Resources for Sustainable Development*, Bach Khoa Publishing House, pp.270-276.
4. Nguyen Anh Cuong, Kieu Van Nam (2024), “Culture of integrity to prevent corruption in Ho Chi Minh’s thought”, *Proceedings of the International Scientific Conference (ISC)-2024 Green Values for Sustainable Development*, Publishing House for Science and Technology, pp.838-842.
5. Kiều Văn Nam (2024), “Phòng, chống tham nhũng theo tư tưởng Hồ Chí Minh, Ấn phẩm điện tử”, *Tạp chí điện tử Quản lý Nhà nước*.

6. Kiều Văn Nam, Nguyễn Đình Cường, Vũ Thị Huyền Ngọc (2024), “Giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên Việt Nam trong phòng, chống tham nhũng thời kỳ mới”, *Tạp chí điện tử Quản lý Nhà nước*.
7. Nguyen Anh Cuong, Kieu Van Nam (2025), “A Comparative Study of Ho Chi Minh's Anti-Corruption Ideology and International Standards”, *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, Vol 14 (2), pp.206-222.
8. Nguyễn Anh Cường, Kiều Văn Nam (2025), “Chuyển động trong chủ trương, chính sách phòng chống tham nhũng ở Việt Nam”, *Tạp chí Khoa học Xã hội Việt Nam*, Tập 2 (206), tr.23-31.
9. Kieu Van Nam (2025), “Ensuring anti-corruption principles according to Ho Chi Minh's thought”, *Proceedings of the second International conference on the issues of social sciences and humanities*, Vietnam National University, Hanoi University of Social Sciences and Humanities, pp.63-72.
10. Kieu Van Nam (2025), “The development of Ho Chi Minh's anti-corruption theory in the documents of the 13th national congress of the communist party of Vietnam”, *Proceedings of the second International conference on the issues of social sciences and humanities*, Vietnam National University, Hanoi University of Social Sciences and Humanities, pp.73-82.